

KARANIS CHEAP REPRINTS.
SHAMAL BHAT'S CHHAPPA.

શાળોપયોગી
શામળ કૃત છપ્પા.

પેટ, જરૂર કુ-સંગત, અને મોત વિષે.

“ગુણીજન કવિ ગુજરાતમાં, આગળ થયા અપાર !
શામળ ભટ્ટ પણ એક છે, આ વિષયો રચનાર.”

કિંમત એક આનો

૨૩૩૯

મૂચના

આ છાપામાં જે કાળા અક્ષરો છાપેલા છે તેના અર્થો “ કરાણીના
શામળ ભટ્ટ છાપાના અર્થો” મધે આપેલા છે. જેની કીમત એક આનો
છે અને જે અમારે ત્યાં મલે છે.

૧૦/૧૦
૧૦/૧૦
૧૦/૧૦
૧૦/૧૦
૧૦/૧૦

૧૦

મુંબઈ:- “નિર્ણય સાગર” છાપાખાનામાં છાપ્યું છે.

શામળ કૃત દ્રવ્ય.

પેટ ભરવા વિષય.-૧

પેટ કરાવે વેઠ, પેટ વાળાં વળડાવે;
 પેટ ઉપાડે ભાર, પેટ ગુણ સૌના ગાવે;
 પેટ ભરે પરદેશ, પેટથી પાપ કરેછે;
 પેટ કરેછે જીર, પેટતો સત્ય હરેછે;
 વળિ સંચ પ્રપંચ અધિક કરે, પેટ કાજ નરકે પડે;
 શામળ કહે સાચું માનજો, પેટ પાપ નરને નડે. ૧

વિપ્ર પેટને કાજ, શાસ્ત્ર વાંચે ને શીખે;
 વિચરી વળી વિદેશ, બહુલા થઈને ભીખે,
 વળિક પેટને કાજ, આહિને વહાણ ચઢેછે;
 મજુર ઉપાડે ભાર, ધણા જન ઘાટ ઘડેછે;
 વળી કરેછે કાશદ કાશદુ, શિર કપાવિ તરકર મરે;
 કહે શામળ પેટને કારણે, કુલાચાર સૌકો કરે. ૨

પેટ ચડાવે વાંશ, પેટથી નરતક નાચે;
 પેટ કાજ ગુણ ગાય, જંચ નીચાને જાચે;
 પેટ કરે છળ કપટ, પેટ રણમાં રખડાવે;
 પેટ કરે વિખવાદ, પેટ તો શીશ કટાવે;
 ચોરી ચાડી ને ચાકરી, અધર્મ સૌ આખેટના;
 શામળ કહે સાચું માનજો, પ્રપંચ પાપી પેટના. ૩

કિયા ધડકણ ને ધીર, કિયા ગુણ હિણ ને જ્ઞાતા;
 કિયા કૃપણ ને કર્ણ, કિયા દંભી ને દાતા;
 કિયા રંક ને રાય, કિયા અકરમી ઈંદર;
 કિયા પાપી પુન્યવંત, કિયા અશ્વહિણ ને ચંદર!
 વળિ અણપંડિત પંડિત કિયા, બેસિ પારકે બાગણ;
 શામળ કહે માન ગમાવિયાં, કુડા પેટને કારણે. ૪

કિયા દરિદ્ર દિવાન, કિયા કૂરૂચ રૂપાળા;
 કિયા બુધિષ્ઠિર જોર, કિયા ભીષ્મિક ભૂપાળા;
 કિયા બુદ્ધિ બળવંત, કિયા ગદ્ગદ ને ઘોડા;
 કિયા કપૂત સપૂત, રામ લક્ષ્મણના જોડા;

નર નાર જાર ને સતિ કિયાં, જાજી જીને વારણે;
શામળ કહે માન ગમાવિયાં, કુઠા પેટને કારણે.

૫

કિયા નીચ ને જીચ, કિયા રોગી ને સાજા;
કિયા અખળ ને સખળ, કિયા દુર્બલ ને તાજા;
કિયા અજાણ ને જાણ, કિયા પથર ને હીરા;
કિયા અજા ગજરાજ, કિયા વેરી ને વીરા;
જુઠા જોવા સાચા કિયા, નીચ જુદિ કરે નેટને;
શામળ કહે માન ગમાવિયાં, પ્રપંચ પાપી પેટને.

૬

કંઈ લલ્લ ને અલલ્લ, કંઈ રૂઝિત ને રૂંગા;
કંઈ રૂપહિણ રતન, કંઈ ગંદી ને ગંગા;
કંઈ મૃગનેણી નાર, કંઈ વળિ આંખે કાણી;
કંઈ દાસી દેખિયે, રીઝવાળી કંઈ રાણી;
જે લખોડરાંખ લેખા વિના, દક્ષણાંવંત વળી કહ્યા;
શામળ કહે કવિ કાવીદ પણ, પેટતણે વરા સૌ રહ્યા.

૭

પેટ કરાવે પાપ, પેટ પરદેશે કાઢે;
પેટજ કરે પ્રપંચ, ચલાવે મારગ આડે;
પેટ કરે પાખંડ, પેટ વણ વાંકે દંડે;
પેટે સંકટ થાય, પેટ મેહેનતમાં મંડે;
સતિ નારી ને ગુણકા કરે, શા અવગુણ કહું રોઠના;
શામળ કહે સૌ જાણજો, પ્રપંચ પાપી પેટના.

૮

જગત અન્ન આધાર, અન્ન દૈવત એ મોટું;
અન્ન વણ ન રહે જીવ, અન્ન વણ સરવે જોટું;
દેવ દનુજ નર નાર, જિવે છે અન્નને જોરે;
અન્ન વિનાનું સર્વ, અતી અંધાઈ ઘોરે;
પાલણ પોષણ પૃથ્વી વિષે, કરતારે કૃત કૂરણા;
શામળ કહેછે સેવો સૌ, આધરાક્તિ અન્નપૂરણા.

૯

સિતારામ તે એજ, એજ શ્રીરાધાકૃષ્ણ;
એ ઉમયા ને ઈશ, પંડિતે કીધું પ્રણ;
એ રોહિણિ ને ચંદ્ર, એજ બ્રહ્મા સાવિત્રી;
મંત્ર જંત્ર ને તંત્ર, એજ ગુણનિધિ ગાયત્રી;
અન્નપૂર્ણા સૌતી ઈષ્ટછે, જુદિવંત જન જુઝરી;
શામળ કહે અન્ન આધારથી, સર્વે હણપણ સૂજશે.

૧૦

અત્તપૂર્ણા વડિ માત, જગત જીવાડણ જાતી;
 અત્ત વિતા સૌ શુન્ય, અત્ત વિણ જિવે ન પ્રાણી;
 અત્ત વિતા સુખ અદ્ય, અત્ત વિણ ચરણ ન ચાલે;
 અત્ત વણ ભાવે ન ભક્તિ, અત્ત વણ મોજ ન માલે;
 ઈશ્વર વહાલો નહિ અત્ત વણ, ગાન તાન ગુણ નવગમે;
 શામળ સેવો અત્તપૂરણ, સકલ દુઃખ એથી સમે. ૧૧- ૬

જર વિષય.-૨

જરને વશ છે જગત, રાય પણ જરથી રીઝે;
 જીવતી જર વશ હોય, લાભ પણ જરથી લીઝે;
 જર સમજત સતમાન, જરે જરાયંત કહાવે;
 જરથી પામે જોખ. સતી શુભ કુળની આવે;
 જરનુંજ જગતમાં જોર છે, દુરિજન જરે નમે સહુ;
 શામળ કહેછે જર જોરથી, પાપો એમ કહે ખહુ. ૧

જર માતા ને તાત. જાત તે જરથી જાણા;
 ડાપણ પણ છે દામ, દામ રાગ ને રાણા;
 સગાં સહોદર સર્વ, દ્રવ્ય વણજે વેપારી
 રંગ ને રૂપ અનુપ, દ્રવ્ય તે ધીરજધારી;
 સૌ જગત વરવું છે જરથકી, જરથમાંહિ ગુણ ખહુ ગણ્યું;
 શામળ કહે સ્વર્ગે સંચરે, જોર હોય જો જરતાણું. ૨

વિપ્ર ભણે છે વેદ, જઈ જરને તે જાયે;
 સાધક ને વળિ સિદ્ધ. રૂઢે જરથી તે રાયે;
 શૂરા પાંધે શસ્ત્ર, જરથકી તે કર જોડે;
 અતમો ને અહંકારિ, હાથ જર આગળ ઝોડે;
 ગામી નામી ને મહિપતી, જરને વશ વરતી રહે;
 શામળ કહેછે સંસાર સૌ, દમડાને ડાહ્યો કહે. ૩

જરથી પામે જોખ, જરે ઇંદ્રાસન આણે;
 જરથી જગ જીતાય, જરથકી મોટમ માણે;
 જરથી લાખ કરોડ, હોડ હઠીલા હારે;
 જરથી રાજ્ય થપાય, જરે ઝાઝાને મારે;
 એમ જગત વશ્ય છે જરતાણે ચિતવે તેવા ગુણ ગણે;
 જગદીશ ઈશ વશ જરતાણે, શામળભટ સાચું ભણે. ૪

ધણા જેહ ધર ગરથ, રૂપ તેને ધેર રહેછે;
 ધણા જેહ ધર ગરથ, કુલિન પણ તેને કહેછે;

ધણા જેહ ધર ગરથ, રહે વશ તેને રાજ;
 ધણા જેહ ધર ગરથ, સુજશ ખોલે જન ઝાઝા;
 જર તો છે ઈશ્વરથી અધિક, બુધિ નિધાન પ્રાક્રમ મહુ;
 શામળ શેવક શ્રીમંતના, રાત પ્રકાર શોભિત સહુ. ૫
 જર વીના જે જોખ, શોખ તે તો નહી સાચો;
 જર વીણુ તનમાં પ્રાણુ, કહુ કરતુને કાચો;
 જર વીના જે રૂપ, દેહુ કુરૂપી કુડો;
 જર વીણુ મંદિર માળ, ભરમ રાખે તે ભુંડો;
 જર વીણુ દાહપણુ છે જેટલું, તે ઘેલાપણુ જાણુવું;
 શામળ કહે સઘળી ચીજ તે, જગમાં જર પરમાણુવુ. ૬
 જરથી શોભે સર્વ, વેદના જરથી વામે;
 જરથી ઝીતે ન્યાય, જરે મનવાંછિત પામે;
 જરથી સગપણુ સાથ, કરે જરથી સૌ કાળે;
 જર ઝોડાવે હાથ, જરથકી સરવે લાળે;
 જર તરણાનો મેરૂ કરે, રાજ્ય અપાવે રંકને;
 કવિ શામળ કહેછે જરથકી, પામર લુટે લંકને. ૭
 ગાંઠે જેને ગરથ, ભલી તે વિદ્યા ભણિયો;
 ગાંઠે જેને ગરથ, રહે નહિ કાઢના રણિયો;
 ગાંઠે જેને ગરથ, તેજ પંડિત છે પૂરો;
 ગાંઠે જેને ગરથ, તેજ છે સામદ શૂરો;
 વળિ ગાંઠે જેને ગરથ છે, પરાક્રમી પરમાણુવો;
 શામળ કહે સંસારમાં, જર ત્રિણ મુરખ જાણુવો. ૮
 જર છે સૌનો જીવ, જરે લે માહાસુખ માણી;
 કરે પરાણે પ્રીત, રંક રાજા ને રાણી;
 જર વશ પ્યાધું જગત, જરે જીવતી વશ થાય;
 જર આગળ કર જોડિ, રહે મોટા રૂપિરાય;
 જર જંગલમાં મંગળ કરે, જીવતી સરવે જોગવે;
 શામળ કહે ધનથી ધનપતી, ભારે સુખ તે જોગવે. ૯
 ડાહ્યાપણુ દમડામાંહિ, રહે દમડામાં યારી;
 દમડામાંહી રૂપ, ભેદ દમડામાં બારી;
 જો દમડામાં જોર, રહે વશ થઈને રાજ;
 દમડે હુલ અધિકાર, ગુણુ દમડામાં ઝાઝા;
 દમડો છે માંધો દેવથી, વણુ દમડે સૌ વામણા;
 શામળ કહે છે દમડાવતી, જાન જાત લેઉ ભામણાં. ૧૦

જર દેખી જશવંત, ગુણ ને શાન ગમાવે;
 ધન દેખી ધનવંત, નીચને શીશ નમાવે;
 સોનુ દેખી શ્રીમંત, કપટનું કામ કરે છે;
 ગરથ દેખી ગુણવંત, હેતથી હાથ ધરે છે;
 રાજાની ક શું રાંકની, નિર્મળ કુળની નારિયો;
 શામળ કહે છે સત્ય જાણુજો, જર દેખી કરે જાણિયો. ૧૧
 રૂર કપાવે શીશ, ચતુર ચાકરી ચલાયે;
 નીચે છે નૃત્યવંત, ગીત ગુણિજન થઈ ગાયે;
 વિદ્યાવંત વિદેશ, જાચયા કારણ જાયે;
 મજુગ વહે શિર ભાર, કષ્ટ કાશદ સહે કાયે;
 જે જે ઉપાય અન્યાય જે, બુદ્ધિ ખગાડે ખારણે;
 શામળ કહે શાણા સમજાવે, દ્રવ્ય કમાવા કારણે. ૧૨
 જર પાખી જગમાંહિ, મોજ એકે શી માણે;
 જર પાખી જગમાંહિ, આપ અફલ શી આણે;
 જર પાખી જગમાંહિ, સ્વાદ એકે નવ સૂણે;
 જર પાખી જગમાંહિ, બઝાઈ કશી ન બુઝે;
 જર પાખી તો જખ મારતા, કરે ખિચારા બુધ બહુ;
 શામળ કહે છે જર જોરથી, શુભ વાતો સૂણે સહુ. ૧૩
 દમડા પાખી દરિદ્ર, કુલિન તે કિંકર કલાવે;
 રિદ્ધિ વિના તે રંક, પ્રતિષ્ઠા માન ગમાવે;
 વિદ્યા અને વિવેક, દામ આગળ સૌ કુલ્યા;
 જે જે કરવા જાય, ભરમથી સરવે ભૂલ્યાં;
 જે શુરપુર શાણા ધણા, વપુ વરણાગી વાંકડા;
 શામળ કહે સૌ સંસારમાં, રિદ્ધિ વિનાનાં રાંકડા. ૧૪
 જેને જરનું જોર, જીલમ ઝાઝો કરી ઝુઝે;
 જેને જરનું જોર, ખિજાને તે નવ બુઝે;
 જેને જરનું જોર, અહંપદ અતિશે આણે;
 જેને જરનું જોર, જગત ઉજડ તે જાણે;
 વળિ જેને જરનું જોર છે, છાકયો રહે અમલે અતી;
 શામળ કહેછે સદબુદ્ધિ વાણુ, રહું ન થાય તેથી રતી. ૧૫
 એ હાથીનું જોર, બાહુ ને માંહિ બિરાજે;
 વાઘ સિહની પેર, ગરથ ગાકે તે માણે;
 ભુખ તડકા કે ટાક, નહી જર પાસે આવે;
 વ્યંત, ભૂત કે પ્રેત, કશી ચેટક ન અહાપ,

મન મદિગ શેરસવાતણી, કેદ સદા આવી વસે;
 શામળ કહે દુખિયો, દુખ કહે જરવાજો હૈડે હસે. ૧૬
 નિરંધન ખાસે સત્ય કહે, જરવાજો બૂડી;
 નિરંધન ગાણું ગાય, જન્ય જરવાજો ઉડી;
 હા હા કહે સહ લોક, વદે જરવાજો બૂડી;
 ગિદિ ઉપર સહ ગજિ, રિદિ યાખી સહ રૂંડી;
 ચૌદે વિધાની આતુરી, ગરથ સાથ વાસો રહે;
 વળિ કર્મ ધર્મ ને શર્મ સૌ, કવિ શામળ જરને કહે. ૧૭
 ડાટયું જેણે દ્રવ્ય, સવ સવ અવતરિયા સાથે;
 ડાટયું જેણે દ્રવ્ય, પિંડ નવ લીધો ખાપે;
 ડાટયું જેણે દ્રવ્ય, પાપમાં થયોજ ગરકે;
 ડાટયું જેણે દ્રવ્ય, નીચ તે પડિયો નરકે;
 નવ ખાધું અગર્યું વાવર્યું, દાન દેઈ જરા નવ લિયો;
 શામળ શિર ભાર વહી મુગ્ધો, દૈવે તેને દંડિયો. ૧૮
 જેમ ઘાંચીનો ખજાદ, રાત દીવસ તે ફરિયો;
 જ્યમ ગદ્દો ગુણુછીણ, ભાર આણલેખે ભરિયો;
 પાડો જેમ પખાલ, પુઠપર પરકે પાણી,
 વેડે પકડ્યો વીર, તડકડીને તે તાણી;
 જર રણ્યો રોજ થઈ રાંકડો, વેઠી દુઃખ વધારિયો;
 શામળ નવ ખાધો ખરચિયો, જીવી ખાણ હારિયો. ૧૯
 જર જેતામાં જાય, જુગ્ધો જર ખાતાં ખુટે;
 જર જેતામાં જાય, ચોર કે હાકમ લૂટે;
 જર જેતામાં જાય, ઉઠે જો આગ સજેરી;
 જર જેતામાં જાય, ચડે ચાડી કે ચોરી;
 જર જાવા ખસે જે સમે, રાખ્યું ઘડી રહે નહી;
 શામળ કહે જાય સમૂળને, કહો મૂખ જેવું કહી. ૨૦
 તેડે ત્યાં નવ જાય, ધણી મહેનતથી માગે;
 જા કહેતાં નવ જાય, પ્રણીપત પાયે લાગે;
 ડોશર કિધે ન રહે, ન રહે વાવરતાં દહાડી;
 કરે કોટિ ધિક્કાર, જાય નહિ હાંકી કાહાડી;
 આશા રખેજ એની કરો, માનો કહું તે મર્મની;
 શામળ કહે છે લક્ષ્મી રહે, કપુલ હોય જો કર્મની. ૨૧
 નાવે ડાહ્યાણ કીણ, ન આવે વિદ્યા ભણતાં;
 નાવે કરતાં કપટ, ન આવો સદગુણ ગણતાં;

નાવે ગયે વિદેશ, ન આવે વેઠયે દુઃખે;
 નાવે જાણાવ્યે જોર, ન આવે ભમતા ભૂખે;
 આવે ન પરાક્રમ પૂરથી, નાવે લોભ લુચા થકી;
 શામળ કહે લક્ષ્મી લેહેર તો, મળે કર્મ સંચા થકી. ૨૨

કંઈક ઉપાડે ભાર, ઉદર પાણુ રહે અધૂરું;
 કંઈક ચડેછે વાંસ, પેટ પાણુ થાય ન પુરું;
 કંઈક ભણી વિદ્યાય, ચતુર અણવાણા ચરણે;
 કંઈક કરે વેપાર, નહી પાણુ કુંડળ કરણે;
 અકલ અરથે નથિ આવતી, ભોળાશો નહિ ભર્મમાં;
 શામળ કહે છે લક્ષ્મી મળે, કબુલ હોય કર્મમાં. ૨૩

વિદ્યા ન મૂકાય હાટ, વિદ્યા ધરેણુ ન ધડાય;
 વિદ્યા ન વસ્ત્ર વણાય, વિદ્યા ચુલે ન ચડાય;
 વિદ્યા થાય ન લોટ, વિદ્યાથી ભુખ ન ભાગે;
 નહિ પેહેનાય આઢાય, કદી વિદ્યા નર નાગે;
 વિદ્યાથી વપુ રહે નહીં, પિત્રાય નહિ તે પાણિએ.
 વેદ દરિદ્ર ડાહ્યો થઈ, જન તે મુરખ જાણિયે. ૨૪-૨૧૦

કુસંગતિ વિષય-૩

કરે નીચનો સંગ, નીચની બુદ્ધિ આવે;
 કરે નીચનો સંગ, સકળ સદગુણુ ગમાવે;
 કરે નીચનો સંગ, નીચની ભાષા ભાખે;
 કરે નીચનો સંગ, નીચની રીતી રાખે;
 વળિ નીચ કામ નીચાં કરે, નીચ કહેવાય જીવ જન;
 શામળ કહે સંગત નીચની, કોઈ ન કરશે કોઈ દન. ૧
 પંડિત પંડિત પ્રીત, મુરખને મુરખ વહાલા;
 રૂડો રૂડી રીત, ચતુર ચતુરાઈ ત્યાં ચાલ્યા;
 સુમને વહાલો સુમ, વહાલ દાતાને દાતા;
 જાનને વહાલો જાન, મુણીજનને યુણસાતા;
 શુગને વહાલા શુરનર, કાયરને કાયર ગમે;
 જરાવંત ગમે જરાવંતને, શામળ રામ રૂદે રમે. ૨
 મળે જીવને જીવ, મળે ભંગીને ભંગી;
 મળે નીચને નીચ, મળે રાગીને રંગી;
 મળે ભગતને ભગત, મળે પાપીને પાપી;
 મળે જ્ઞાનિને જ્ઞાનિ, મળે જાપકને જાપી;

વળિ વ્યસનીને વ્યસની મળે, મળતે મળતા ગુણ મળે;
જ્યમ લવણ મળેછે તકમા, શામળ પથ શાકર ભળે. ૩-૨૨૮

માત વિષય-૪

કાઈ કહે આંચો તાવ, કાઈ કહે થયું કાગળિયું;
કાઈ કરડયો નાગ, કાઈ કહે વાસી વળિયું;
કાઈ કહે વાદ્યો રોગ, કાઈ કહે શસ્ત્રજ વાંચું;
કાઈ કહે મારી મૂઠ, કાઈ કહે પાપજ લાગ્યું;
ધંધર માથે લેતો નથી, જગતમાંહિ મહિમા જુગો;
શામળ કહેછે સૌ સાંભળો, માત આંચું તેથી મુગો. ૧

યેસે અરણ્ય નીર, તીર ગંગાને યેસે;
ચડે જો પર્વત મેર, કદી પાતાળે પેસે;
પર્વતમાંહિ પ્રવેશ, કરે આપેં ઐકાંતે;
ઓષડ અમૃતાહાર, ભમે બૂલા ખડુ ભ્રાંતે;
કુંકર રાખે કંઈ કોટિધા, સંચ પ્રપંચ ધણા કરે;
શામળ કહેછે સૌ સાંભળો, માત આંચે નિશ્ચે મરે. ૨

માત તાત ને મિત્ર, પુત્ર પરિવારજ પ્રોઢા;
અલખત અપરમપાર, ધણા હુસ્તી ને ધોડા;
સેવક સાથે શૂર, પરીપૂરણ પરતાયે;
અળવંતા ખડુ ખડુ, છત્ર છાંયે છત છાયે;
અધિકાર અયુત લખ છંદ્રનો, કોડ વાર શું કહું કથી;
પણ માત થકી મૂકાવવા, શામળ કાઈ સમરથ નથી. ૩

નાહે ન મુકે ભૂખ, દુઃખ નાહે નવ જાય;
નાહે ન મુકે ભોગ, રોગ નાહે પણ થાય;
નાહે ન મુકે ભૂખ, દુઃખ નાહે નવ છુટે;
નાહે ન રહે લાજ, ચોરકે હાકમ લૂટે;
કદિ નાહે માત મુકે નહી, પ્રસંચો ત્યાંથી પાસ છે;
કવિ શામળ ભટ સાચું કહે, નામ સર્વનો નાસ છે. ૪

જે જાણું તે જાય, જેહ કુલ્યું તે ખરશે;
ભર્યું તેહ ઠલવાય, ચડયું તે તો ઉતરશે;
લીલું તે સૂકાય, નવું તે જીનું ધારો;
આયુદ્ધ વશ સર્વ; કાળ સૌકાને ખારો;
જો કિમ્મર જક્ષ ને રાક્ષસો, દેવ ગાંધર્વ ને દાનવી;
મધવાદિક પણ માતે મરે, કાણ માત્રમાં માનવી. ૫

ગયા ઇંદ્ર કંઈ કોડ, ગયા બ્રહ્મા કંઈ ભુલ્યા;
 ગયા કરોડો કામ, અડગરૂંગ પણ કુલ્યા;
 ગયા દેવ દિગપાળ, ગયા માંધાતા મહિપત,
 ગયા દિલિપ હરિચંદ્ર, ગયા છાકેલ છત્રપત;
 વળિ ગયા જનક ને જાનકો, ને વળિ લાવ્યા જાનકી,
 સ્થિરથાવર કોઈ રહ્યા નહી, કોણ માત્રમાં માનવી. ૬
 માત પિતાનો ભોગ, ભોગ વીરજ અંધાયું;
 રૂધિર માંસ ને હાડ, શરિર તેનું સંધાયું;
 નસો જાળ નખ વાળ, સંગ લઈ સાંધા મેળ્યા;
 પંચભૂતના ભાગ, લાગ ભમવાને ભેળ્યા;
 મમતા માયા આહુંકાર અતિ, વાયુરૂપ કોઈક વસ્યો;
 શામળ જળ પરચોટો જથા, કહો ગરવ તેનો કશ્યો. ૭
 માંદ માંદ કહે મૂઠ, કારમી કાયા માયા;
 અજ્ઞાને આરૂઠ, અંધ ધધ ધધે ધાયા;
 આ માંદ ધરસૂત્ર, પુત્ર મારો પરણાવું;
 ઘડપણ પાળે મેને, આજ ભલિભાત ભણાવું;
 પણ દીપક વશ છે વાયુને, કાચો કૂપો કાચનો;
 શામળ કહે મુઠ મમતા કરે, એવા શરીર અસાચનો. ૮
 જાય જોરાવર શરણ, પ્રિતે પાતાળે પેસે;
 પેસે અરણ્ય નીર, મેંદ માથે જઈ બેસે;
 જાય શેષને શરણ, રવીરથ આગળ ચાલે;
 મંત્ર નંત્રતા જાપ, કરી મધવાસંગ માલે;
 કદિ સંચ પ્રપંચ કરે ઘણા, રવિ મંડળ આખું અટે;
 પણ શામળ ભટ સાચું કહે, મરવાનું તો નહી મટે. ૯
 કોઈ આજ કોઈ કાલ, કોઈ દિવસે કોઈ રાતે;
 કોઈ જોખન કોઈ વૃદ્ધ, પાળ જન જીવતી જાતે;
 કોઈ તાવે તરફડી, આપઘાતે કોઈ મરતાં;
 કોઈ ભોગ કોઈ રોગ, કોઈ તો સરપ કરડતાં;
 કોઈ વાસિવિકાર કે હુડકવા, કોઈ મમતે લડિને મુઓ;
 પણ કાળ ન મૂકે કોઈને, શામળ કહે સમજ જીઓ. ૧૦
 રાખે લખ રખવાળ, લોહ પિંજરમાં પેસે;
 અરણ્ય વિચ આસન, વાળિને જો કોઈ
 વજ્ર ગુફા ગંભીર, માંહિ કોરાવી માણે;
 ઇંદ્ર જાળ વિધાય, જીગતથી જો વળિ જાણે;

સંભાળિ સાચી સાંચરે, કાટિ જતન કાડે કરે;
 જાળવતાં પાણુ હવે નહી, મોત વખત નિચે મરે. ૧૧
 ચિરંજીવિ નહિ કોઈ, ગયા માંધાયા નહિ પત;
 ચિરંજીવિ નહિ કોઈ, ગયા વહિ અગણિત અહિયત;
 ચિરંજીવી નહિ કોઈ, ગયા અધિકારી ઇંદ્ર;
 ચિરંજીવિ નહિ કોઈ, ગયા કઈ સૂરજ ચંદ્ર;
 વળિ ગયા રામ ને રાવણા, ગયા દેવને દાનવી;
 સતવાદી સલક્ષણા ગયા, કાણુ માત્રમાં માનવી. ૧૨
 કોઈ આજ કોઈ કાલ, કોઈ મામે પપટ માસે;
 કોઈ ઈશ્વરમાર, કોઈ પચીસ પચાસે;
 કોઈ સાઠ સીતેર, કોઈ પોણાસો અંતી;
 જે જાયું તે જાય, નથી રહેવાનું ગમી;
 જે નામ તેડેના નાશ છે, ધમેજ એવા ધારવો;
 કવિ શામળ કહે મૂરખ કરે. ગંદિ દેડના ગારવો. ૧૩
 ઘડી પલક ક પહોર, સાજ સવાર ક વાહાણું;
 એ હીપક આસાય, ન આવે સાથે નાણું;
 રહે મરમાં ક ગામ, દેશ પદેશે પડશે;
 જાળ પરપોટો જેમ, એક દિન નિચે નડશે;
 રાખી કોઈની રહેશે નહી, દિવસ નકી નહી દેલના;
 શામળ કહે કાચો કુંભજે, તો ભરમે શો તેડેના. ૧૪-૩૧૨

